

RAPPORT

Ett hållbart fiske för en hållbar framtid

2008-10-16

Folkpartiet

Inledning

Situationen för Europas fiskebestånd är allvarlig. Många fiskbestånd är kraftigt reducerade till följd av överfiske och miljöförstörelse. EU-kommissionen har konstaterat att cirka 80 procent av de europeiska fiskebestånden är fullt utnyttjade eller överfiskade. Torsken i Östersjön och Kattegatt tillhör de mest hotade bestånden. Risken för allvarliga och bestående balansrubbingar i de marina ekosystemen är uppenbara. Denna fiskekris har pågått länge och situationen har successivt försämrats.

Anledningarna till detta är flera, men beror i grunden på att EU sedan länge har fört en ohållbar fiskeripolitik. En huvudorsak är att kortsiktiga hänsyn har tagits till fiskenäringen på bekostnad av miljön och det långsiktigt hållbara fisket. För att stävja detta är det avgörande att EU i större utsträckning prioriterar miljöaspekterna av fisket och att fiskenäringen ges incitament för att kunna ta ansvar för sin egen framtid. Ett långsiktigt hållbart fiske inom biologiskt säkra gränser är grunden för en stabil och lönsam fiskenäring. För att skapa ett hållbart framtida fiske är de vetenskapliga rekommendationer som utfärdas från Internationella Havsforskningsrådet, ICES, grundläggande.

Det är tydligt att det behövs en genomgripande reformering av EU:s fiskeripolitik. En ny fiskeripolitik bör bland annat innebära att kvotbesluten fattas av EU-kommissionen i enlighet med mångåriga förvaltningsplaner antagna av ministerrådet. Det är viktigt att de olika regionernas speciella förutsättningar beaktas i kommande reformer. En ny fiskeripolitik måste också ha ett tydligt miljöfokus. Reformerna av styrmedel är ofta politiskt svåra, speciellt när det gäller nödvändiga minskningar i fiskeflottan eller i antal fiskare. Det är därför viktigt att de kvarvarande fiskarna tillförsäkras rättigheter och försörjning i reformprocessen.

Sverige har här en viktig roll inom EU genom att vara en stark pådrivare för en förändrad fiskeripolitik. Tack vare alliansregeringen har Sverige inom EU på ett betydande sätt bidragit till minskade fiskekvoter och bättre fiskerikontroll i Östersjön och Kattegatt, där situationen för torsken är särskilt allvarlig.

Precis som vi i miljöpolitiken har ett ansvar att förvalta naturens resurser till kommande generationer har vi likaledes ett ansvar att förvalta havets resurser. Vår rätt att bruka havets resurser får aldrig bli en rätt att förbruka.

Kraftfulla åtgärder kan rädda fisken

För att komma tillrätta med den allvarliga situationen krävs flera olika åtgärder. Det handlar bland annat om att anpassa fiskeflottan till fångstmöjligheterna, reglera kvoter och antalet fiskedagar (effort).

Vad gäller den svåra situationen för torsken är det ett problem att det finns en överkapacitet på fartyg som är särskilt inriktade på torskfiske. I programmet för Europeiska fiskerifonden har regeringen bland annat tydliggjort en målsättning vad gäller fiskeflottans kapacitet. Fartygsskrotning ingår i de åtgärder som kan finansieras inom programmet. Ett annat exempel på åtgärd som kan finansieras inom programmet är utveckling av selektiva redskap.

Folkpartiet stödjer införandet av ett system med individuella, överförbara kvoter. I första hand ska detta gälla för pelagiskt fiske efter sill, makrill, skarpsill m.m. För att inte det småskaliga

kustfiskets kvoter ska köpas upp av det storskaliga fisket måste dock särskilda garantier ges. En möjlighet är att införa separata marknader för storskaligt respektive småskaligt och/eller geografiskt fiske. När beståndet av torsk är tryggt kan man överväga om även torsk ska ingå i de individuella kvoterna.

För att stärka det småskaliga kustnära fisket vill vi att man reserverar kustområden av särskild vikt. Vi vill också att man säkrar dess representation i de regionala rådgivande nämnderna (RAC) för Östersjön och Nordsjön. De regionala nämnderna utarbetar rekommendationer och förslag åt EU-kommissionen i frågor som handlar om fiskeriförvaltning.

Ett av de stora problem som måste lösas är det omfattande utkastet av fiske (discard) som sker. Störst är problemet i blandfisket längs Västkusten, där kombinationen av blandfiske kontra enartsförvaltning leder till omfattande utkast. Folkpartiet vill lösa detta genom att reglera fiskeansträngningen genom att man endast tillåter ett visst antal havdagar. Havdagar innebär att man begränsar antalet dagar man får fiska och att man då landar all fångst. En annan mycket viktig åtgärd för att minska utkastet av fisk är att stödja utvecklingen av selektiva redskap. Det är viktigt att här ta tillvara den kunskap som yrkesfiskarkåren besitter.

För att skärpa, samordna och effektivisera fiskekontrollen förordar folkpartiet en effektiv riskbaserad kontroll. Det innebär att det inte är antalet kontroller, utan vilken effekt kontrollerna har, som ska vara avgörande.

Stärk samarbetet mellan berörda aktörer

För att skapa större förtroende mellan olika aktörer samt mellan forskningen och fiskenäringen måste aktörernas kunskaper in i förvaltningen. En kompetenshöjning liksom en ökad dialog hos både fiskeriforskare och yrkesfiskare är mycket viktigt för att öka förståelsen mellan dessa båda grupper och för att vi ska nå ett hållbart fiske. Folkpartiet vill också inrätta skyddade områden i havet med bestämmelser som anpassas efter de lokala förhållandena och som kan förändras i takt med förändringar av bestånds- och miljösituationen. Syftet ska vara att bevara och förbättra såväl fiskbestånden som det ekosystem som de är en del av.

Det råder idag stora regionala skillnader vad gäller bestånd och fiskemetoder. För att kunna ta hänsyn till de regionala skillnaderna vill folkpartiet införa samförvaltning på lokal och regional nivå. Det innebär att olika kategorier fiskare, forskare och lokala myndigheter tillsammans skapar en fungerande lokal eller regional förvaltning där så är möjligt. Genom att fiskeförvaltningen flyttas från nationell till lokal nivå kan den enskilde fiskarens kunskap tas tillvara och möjligheten ökar att ta ansvar för sitt eget framtida fiske. De pilotprojekt som genomförts inom det s.k. samförvaltningsinitiativet har visat på många positiva resultat. Folkpartiet anser att en ny fiskelagstiftning, som utreds för närvarande, ska göra möjligheten till lokal förvaltning till ett permanent inslag i den svenska fiskeriförvaltningen.

Märk fisken

Folkpartiet anser att konsumenten ska ha stor makt att välja vilka varor som kan köpas på vår gemensamma marknad. Men för att kunna göra ett övervägt val krävs korrekt information från producenten. Därför är det viktigt att konsumenten ska kunna få information om hur och var olika produkter är producerade och om det skett på ett miljövänligt och hållbart sätt. Konsumenternas växande miljö- och kvalitetsmedvetande innebär också krav på ett mer

selektivt och beståndsvårdande fiske. Vi vill därför ha tydlig miljö- och ursprungsmärkning av fisk.

Folkpartiet föreslog redan 2002 att man skulle införa miljömärkning av fiske och fiskeprodukter. Detta för att göra det lättare för konsumenten att göra ett aktivt miljöval och för fiskare att få bättre betalt för sin miljömärkta fisk. Miljömärkning av fiskeprodukter bör gälla den fisk som har fiskats på ett skonsamt och selektivt sätt och inom godkända fångstuttag. Om ett fungerande märkningssystem för ett hållbart fiske verkligen ska kunna fungera är ett system med enhetliga standarder avgörande för att konsumenten ska kunna göra relevanta jämförelser.

Vår politik i punkter

- **Den vetenskapliga rådgivningen** ska följas. Den svenska regeringen ska på EU-nivå aktivt verka för att samtliga kvotbeslut i ministerrådet respekterar de vetenskapliga råden från Internationella havsforskningsrådet (ICES).
- **Stärk kampen mot det illegala fisket** genom att ge EU-kommissionen i uppgift att varje år, införa kvotbeslutet samt rapportera om det illegala fiskets omfattning. Kvotbeslut måste fattas på grundval av rimliga skattningar av det illegala fiskets omfattning.
- **Effektiv fiskerikontroll**, som ska vara effekt-/riskbaserad.
- **Fiskeflottan måste anpassas till fångstmöjligheterna** för att få ett hållbart uttag och en rimlig lönsamhet.
- **Förhindra utkast**, genom att införa ett system som reglerar fiskeansträngningen, havdagar, och stödja utvecklingen av selektiva redskap.
- **Inför miljö- och ursprungsmärkning** på fisk för att ge konsumenten möjlighet att välja. Sveriges Fiskares Riksförbund, SFR:s, frivilliga märkningssystem ”Närfiskat” är ett bra exempel. Vidta ytterligare åtgärder om det blir nödvändigt.
- **Inför ett system med individuella fiskekvoter** - rättighetsbaserat fiske - som tar hänsyn till det småskaliga fisket. Möjligheterna att, och effekterna av, att införa ett system med individuella, överförbara kvoter för den svenska torskkvoten i Östersjön bör ses över.
- **Lokal och regional samförvaltning** av fisket ska bli en viktig del i den långsiktiga fiskeförvaltningen. Näringen måste få möjlighet att ta sin del av ansvaret.
- **Det kustnära och småskaliga fisket** ska inte missgynnas av regelsystemet. Säkra det småskaliga kustfiskets representation i de rådgivande nämnderna (RAC) för Östersjön och Nordsjön.
- **Inrätta skyddade områden i havet** med bestämmelser som anpassas efter de lokala förhållandena.